

191 η επέτειος της απελευθέρωσης της πόλης του Ναυπλίου από τον τούρκικο ζυγό

/ Γενικά

Οι εορτασμοί για την απελευθέρωση της πόλης του Ναυπλίου ξεκίνησαν με την επίσημη δοξολογία στο ιερό ναό του Αγίου Γεωργίου στο Ναύπλιο, εκεί που ο Στάικος Σταικόπουλος σήκωσε την Ελληνική σημαία στις 30 Νοεμβρίου του 1822 και απελευθέρωσε την πόλη. Οι εκδηλώσεις συνεχίστηκαν με την Επιμνημόσυνη δέηση στον Ανδριάντα του Πορθητή Σταικόπουλου και κατόπιν με τις καταθέσεις στεφάνων. Την δοξολογία καθώς και την επιμνημόσυνη δέηση τέλεσε ο πρωτοπρεσβύτερος πατέρας Βασίλειος Σουλάνδρος, ενώ το παρόν τους έδωσαν ο υπουργός ΠΕΚΑ (Περιβάλλοντος και Ενέργειας και κλιματικής αλλαγής) Ιωάννης Μανιάτης, ο υφυπουργός πολιτισμού και αθλητισμού Ιωάννης Αδριανός, ο Αντιπεριφερειάρχης Αργολίδας Α. Χειβιδόπουλος, ο δήμαρχος Ναυπλίου Δημήτριος Κωστούρος, ο πολιτευτής Βασίλης Σιδέρης, οι στρατιωτικές αρχές του τόπου, φορείς και σύλλογοι του νομού.

ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ ΛΙΑΛΙΑΤΣΗ

Η 30ή Νοεμβρίου του 1822 είναι η γενέθλια ημέρα της Ελευθερίας για τους Ναυπλιώτες και όλους τους κατοίκους της Αργολίδας. Η πολιορκία του Ναυπλίου είχε αρχίσει στις 4 Απριλίου του 1821, αλλά το τουρκοκρατούμενο Ανάπλι, οχυρωμένο από τους Βενετσιάνους από το 1687 με τα κάστρα του Παλαμηδιού, του Ιτς Καλέ και του Βαρουσίου, αντιστεκόταν πεισματικά στην ελληνική ορμή. Ωσπου ήρθε η ώρα η ευλογημένη του Σταϊκόπουλου και των παλικαριών του που, ανήμερα τ' Αγιαντρέα, κυρίευσε το Παλαμήδι με τολμηρό ρεσάλτο. Εκτοτε, οι Ναυπλιώτες γιορτάζουν τούτη την ημέρα ως την άγια ημερομηνία του Μεγάλου Σηκωμού, που έφερε το προαιώνιο «ποθούμενο» των Πανελλήνων. Ολοι οι ιστορικοί του 1821 στέκονται σε τούτη την ημερομηνία με υπέρτατη χαρά και μας δίνουν λαμπρές σελίδες για το τόλμημα του νεαρού παλικαριού από τη Ζάτουνα, του «Σταϊκούλη» όπως τον έλεγαν χαϊδευτικά, που η βροχερή νύχτα της 29ης προς την 30ή Νοεμβρίου έμελλε να ήταν η μεγάλη ώρα της μοίρας του.

Το Ναύπλιο, από το 1715, ήταν η ασφαλής έδρα των Τούρκων στην Αργολίδα. Οι χριστιανοί, περίπου 300, κατοικούσαν στον Ψαρομαχαλά, κάτω από την Ακροναυπλία. Ο Μιχ. Λαμπρυνίδης υπολογίζει ότι συνολικά το Ανάπλι, κατά τις παραμονές της Επανάστασης, είχε περίπου 6000 κατοίκους (860 τουρκικές οικογένειες). Οι ένοπλοι (Τούρκοι, Αρβανίτες και Γενίτσαροι) υπολογίζονταν στους 1650. Ο μητροπολίτης Αργους και Ναυπλίου Γρηγόριος Καλαμαράς (1810-1821)

είχε μνηθεί στη Φιλική Εταιρεία το 1819, ενώ βρισκόταν στην Υδρα, από το διδάσκαλο του Γένους Νικηφόρο Παμπούκη, αδελφό του μετέπειτα γυμνασιάρχη του Ναυπλίου Χαράλαμπου Παμπούκη. Ο μητροπολίτης Γρηγόριος (όμηρος των Τούρκων στην Τριπολιτσά, όπου εξέπνευσε από τις κακουχίες) ήταν κατά τον ιστορικό Αμβρόσιο Φραντζή, «έγκριτος γνώστης της ελληνικής γλώσσης και εις άκρον γενναίος». Εμύησε στη Φιλική Εταιρεία τον Ιωάννη Ιατρό, έμπορο στο Ναύπλιο, και τους Αργεΐτες προκρίτους Ιω. Περρούκα, Σταματέλο Αντωνόπουλο, τους αδελφούς Βλάση, τους αδελφούς Παπαλεξόπουλους και τους κληρικούς - πρωταξάδελφους- Γ. Βελίνη (Πλατανίτι), τον οικονόμο Θεοδόσ. Μπούσκο (Τζαφέραγα, σημ. Ασίνη) και Γ. Κακάνη (Μπούτια). Ο Μιχ. Λαμπρυνίδης μάλιστα διασώζει ενθουσιώδη επιστολή του Αλέξανδρου Υψηλάντη, αρχηγού της Εταιρείας, προς τον Γρηγόριο (1820), από τον οποίο ζητάει να συνδράμει την Εταιρεία «λόγω και έργω».

Η πολιορκία του Ναυπλίου άρχισε, όπως είπαμε, στις 4 Απριλίου του 21. Οι ραγιάδες είχαν ξεσηκωθεί ήδη στην Καλαμάτα, στην Πάτρα, στο Λεοντάρι και σε άλλα μέρη του Μοριά. Ο Μιχ. Λαμπρυνίδης διασώζει την κραυγή των χριστιανών της Αργολίδας: «Πίσω, αγάδες, γιατί σας βαρούμε. Χριστιανοί και Τούρκοι δεν μπορούν πλέον να ζήσουν μαζί», βροντοφώναξαν στη Δαλαμανάρα, όταν οι Τούρκοι από το Ανάπλι πήγαιναν για τις καθημερινές τους ασχολίες στο Αργος.

Παπάδες και λαϊκοί είχαν ξεσηκωθεί στην Αργολίδα. Ο αρχιμανδρίτης Αρσένιος Κρέστας, ο Αναγνώστης Ζέρβας, ο Νικόλαος Λάμπρος από το Κρανίδι, ο Αναγνώστης Αναστασόπουλος από το Λυγουριό, ο παπα-Θοδόσης Μπούσκος από το Τζαφέραγα, ο Τάσος Νέζος, ο Μεντής, οι Κακάνηδες, ο Μπεκιάρης από τη Ναυπλία και το Αργος, ο Σταΐκος Σταϊκόπουλος με οπλισμένους πρόχειρα Αργεΐτες, Κρανιδιώτες, Λυγουριάτες και Δρεπανοχωρίτες, στους οποίους προστέθηκαν σε λίγο και οι ηγούμενοι των μοναστηριών του Καρακαλά και του Αυγού, επίσης ο Γιώργης Λύκος με αρκετούς Χελιώτες, συγκεντρώθηκαν όλοι στο Χαϊντάρι (σημερινό Δρέπανο). Προχώρησαν ύστερα προς το Ανάπλι, πιάνοντας τους γύρω λόφους: Αγίας Μονής, προφήτη Ηλία, Παπαφενά, εμποδίζοντας τους Οθωμανούς να βγουν έξω από την πόλη. Σύγκαιρα, δύο σπετσιώτικα πλοία, που τα κυβερνούσε η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, το ένα, και το άλλο ο Μανώλης Λαζάρου, μπήκαν στον αργολικό κόλπο και αποκλείσανε τ' Ανάπλι από τη θάλασσα. Από τον Κάτω Ναχαγιέ (Ερμιονίδα) έφτασαν οι ενισχύσεις του Γκίκα Μπόταση, ο οποίος στις 9 του Απρίλη έστειλε το γιο του Νικολό με σπετσιώτικο καράβι ν' αποκλείσει κι αυτός τ' Ανάπλι, Όμως η πολιορκία την άλλη μέρα, Πάσχα των Ελλήνων, διαλύθηκε, γιατί οι πολιορκητές διασκέδαζαν τη Μεγάλη Ημέρα και εύκολα διασκορπίστηκαν. Τότε σκοτώθηκε ο ηγούμενος της μονής Αυγού, ο Γ. Λεμπέσης και άλλοι είκοσι επαναστάτες.

Αλλά μέσα σε λίγες ημέρες, οι ξεσηκωμένοι ραγιάδες συγκεντρώθηκαν στο Αργος και με την ενθάρρυνση του Παπαφλέσσα, του Νικόλαου Σπηλιωτόπουλου και του Σταϊκόπουλου, που διοργάνωσαν την «Καντζελαρία» του Αργους, αποφάσισαν την πολιορκία τ' Αναπλιού, έστω και με πρόχειρο οπλισμό. Αρχηγός της πολιορκίας ήταν ο νεαρός, πρώην έμπορος Στ. Σταϊκόπουλος με 900 Αργολιδιώτες, που στρατοπέδευσε στο Κατσιγκρι, στον εκεί αρχαίο πύργο. Σε λίγο, κατέφθασε από την Κωνσταντινούπολη ο Αργεΐτης καπετάνιος Δημήτριος Τσώκρης και ανέλαβε την αρχηγία των πολιορκητών, ενώ ο Στ. Σταϊκόπουλος με 200 άντρες και δύο πυροβόλα, που πήρε από τα σπετσιώτικα καράβια κοντά στους Μύλους, έφτασε στον Αχλαδόκαμπο και απέκλεισε το δρόμο μεταξύ Τριπολιτσάς και Ναυπλίου. Ο αποκλεισμός από τη θάλασσα ενισχύθηκε με δύο ακόμη πλοία.

Στα τέλη του Απρίλη του 21, έφτασε στην Αργολίδα ο Μουσταφάμπεης ή Κεχαγιάμπεης, με 3.500 Αρβανίτες, ερχόμενος από τα Γιάννενα και διέλυσε την πολιορκία του Ναυπλίου. Τότε σκοτώθηκε, στον Ξεριά, ο γιος της Μπουμπουλίνας και άλλα περίπου 700 παλικάρια. Ο Κεχαγιάμπεης ενίσχυσε τη φρουρά του Ναυπλίου με 300 ακόμη άντρες και αφήνοντας τροφές, τράβηξε προς την Τριπολιτσά, την έδρα του Μοριά. Αλλά στο Βαλτέτσι ηττήθηκε από τους Έλληνες υπό τον Κολοκοτρώνη και αναγκάστηκε να κλεισθεί στην πολιορκούμενη

Τριπολιτσά.

Για τρίτη φορά, ξανάρχισε η πολιορκία τ' Αναπλιού, με αρχηγό τώρα το Νικηταρά, στις 15 Μαΐου του 21. Ο Νικηταράς τοποθέτησε στο Μερζέ τον Παπασέρνη Κρέστα, στο Κατσίγκρι το Σταϊκόπουλο και τους άλλους ντόπιους καπεταναίους σε άλλες επίκαιρες θέσεις. Οι οπλισμένοι Έλληνες έφταναν τους χίλιους, που περιέσφιγγαν τους Οθωμανούς τ' Αναπλιού. Το δεύτερο 15ήμερο του Μαΐου συγκεντρώθηκαν οι πρόκριτοι στο μοναστήρι των Καλτεζών και σχημάτισαν την «Πελοποννησιακή Γερουσία» για τη διοίκηση του Μοριά. Από αντίθεση προς τον Κολοκοτρώνη, η Γερουσία θεώρησε αναγκαίο να αφαιρέσει την αρχηγία από το Νικηταρά και στη θέση του να τοποθετήσει το μανιάτη Κωνσταντή Μαυρομιχάλη.

Η πείνα άρχισε να ταλαιπωρεί τους Οθωμανούς του Ναυπλίου. Ενα εμπορικό πλοίο, με αγγλική σημαία, κατάφερε να κομίσει σ' αυτούς τροφές. Τώρα οι πολιορκητές πολλαπλασίασαν τα καράβια τους από 4 σε 8. Ομως και άλλο πλοίο, μαλτέζικο, με αγγλική σημαία, κατάφερε να επισιτίσει τους πολιορκημένους με 8.000 κιλά σιτάρι. Ωστόσο, πείνα και αρρώστιες τους θέριζαν. Αυτό φαίνεται στην απελπισμένη επιστολή τους στον Γιουσούφ πασά που βρισκόταν στην Πάτρα, ο οποίος είχε κατορθώσει να διαλύσει την πολιορκία της. Αλλά οι πολιορκητές του Ναυπλίου συνέλαβαν τους κομιστές της επιστολής έξω από τ' Ανάπλι.

Η πολιορκία αυτού συνεχιζόταν με πείσμα. Γενικός αρχηγός της ήταν τώρα ο Δημήτριος Υψηλάντης. Το σχέδιο του Γάλλου συνταγματάρχη Βουτιέ να καταλάβει το Μπούρτζι απέτυχε. Στο μεταξύ, πολλοί φιλέλληνες έρχονταν στο Ναύπλιο. Λεπτομέρειες μας δίνει Γερμανός γιατρός Ερρίκος Τράϊμπερ στο ημερολόγιό του, που μεταφράστηκε στα ελληνικά το 1960. Ο σηκωμός των Ελλήνων είχε συγκινήσει όλη την Ευρώπη. Ειδικότερα, για τη δράση των Γερμανών φιλελλήνων στην Πελοπόννησο και Ναύπλιο, μας δίνουν οι μελέτες της συμπολίτιδας κυρίας Ρεγγίνας QUACK-Μανουσάκη, διδάκτορος Φιλολογίας του πανεπιστημίου του Βερολίνου, οι οποίες έχουν δημοσιευθεί στα διάφορα Πρακτικά των Πελοποννησιακών Μελετών, ιδιαίτερα στο Α' Διεθνές Συνέδριο (1975) και στο περιοδικό «Μνημοσύνη» (τόμος 14ος).

Βλέποντας οι πολιορκητές ότι ο επισιτισμός αυτός θα ενίσχυε για πολύ τους Οθωμανούς του Ναυπλίου, αποφάσισαν να το καταλάβουν με έφοδο. Το σχέδιο το μελέτησε ο Ιταλός φιλέλληνας ίλαρχος Δανία και το παρουσίασε στους Γενικούς Αρχηγούς Δ. Υψηλάντη και Θ. Κολοκοτρώνη που το δέχτηκαν. Περιελάμβανε επτά σημεία, μεταξύ των οποίων και στρατήγημα προδοσίας δήθεν των Ελλήνων, για να ορμήσουν αυτοί έπειτα από στεριά και θάλασσα και να καταλάβουν την πόλη. Οι πολιορκητές του Ναυπλίου, ενθαρρυμένοι από την άλωση της Τριπολιτσάς (Σεπτέμβρης 1821) συνεχώς ήλπιζαν στην εκπόρθηση κι αυτού. Από την πτώση της

Τριπολιτσάς οι Μοραΐτες είχαν προμηθευτεί πολλά τουρκικά όπλα. Στρατός από 4.000 παλικάρια συγκεντρώθηκε, τέλη Νοεμβρίου του 1821, έξω από την πόλη, η αναγκαία ναυτική μοίρα κατέπλευσε στο μυχό του Αργολικού και ετοιμάσθηκαν πολλές ξύλινες σκάλες. Ο Δ. Υψηλάντης επιθεώρησε τους στρατιώτες και τους μίλησε, για να προλάβει τα αποπήματα των Ελλήνων στην Τριπολιτσά. Μαζί του πήρε το Θ. Κολοκοτρώνη και τους Μαυρομιχαλέους, Πέτρο και Κυριακούλη. Οι αρματωμένοι παπάδες Θ. Μπούσκος και Γ. Βελίνης έκαναν κατανυκτική δέηση για την επιτυχία της επιχείρησης.

Αλλά και το τόσο φιλόδοξο αυτό σχέδιο απέτυχε. Σκοτώθηκαν πολλοί Έλληνες και 17 Φιλέλληνες. Τα αίτια της αποτυχίας περιέγραψε, αργότερα, στα Απομνημονεύματά του ο Βουτιέ και τα παραθέτει σε μετάφραση ο Μιχ. Λαμπρυνίδης. Η πολιορκία ύστερα χαλάρωσε ως το Μάιο του 1822. Τότε οι πολιορκούμενοι, αφού εξαντλήσανε και πάλι τις τροφές, και έχασαν κάθε ελπίδα βοήθειας από αλλού, αποφάσισαν να ζητήσουν τη βοήθεια του ίδιου του Σουλτάνου. Για το σκοπό αυτό διάλεξαν το συμπολίτη τους Γιουσούφ Τσιάπαρη, γνωστό σ' όλους τους Έλληνες του Μοριά, που αναχώρησε νύχτα από τ' Ανάπλι για την Κωνσταντινούπολη με μικρό πλοίο. Αλλά τον συνέλαβαν στην Τήνο οι Έλληνες και τον έστειλαν στην Κόρινθο, όπου βρισκόταν η Ελληνική Κυβέρνηση.

Εκεί ο Γιουσούφ Τσιάπαρης, βλέποντας την υπεροχή των ελληνικών δυνάμεων στην ξηρά και στη θάλασσα, κατάλαβε πως ήταν αδύνατο ν' αντέξουν οι Ναυπλιώτες πολιορκημένοι. Δέχτηκε να μεσολαβήσει σ' αυτούς για την παράδοσή τους. Τον έστειλαν στο Ναύπλιο με τη συνοδεία του φρουράρχου της Κορίνθου Νικ. Πονηρόπουλου, για να ζητήσει την παράδοση της πόλης εντός δέκα ημερών, με τους εξής όρους: Οι πολιορκούμενοι να παραδώσουν τα φρούρια, τα όπλα τους και τα πράγματά τους. Οσοι θέλουν, να μεταφερθούν στη Σμύρνη. Να δοθεί σε όλους ασφάλεια της ζωής και της τιμής τους.

Ο Τσιάπαρης έπεισε τους πολιορκούμενους να παραδώσουν την πόλη. Στις 18 Ιουνίου του 1822 υπεγράφη η συνθήκη με τους όρους που έθετε η ελληνική πλευρά. Εκατό οπλισμένοι Έλληνες μπήκαν στ' Ανάπλι. Πενήντα κατέλαβαν το Μπούρτζι, από το οποίο έφυγαν οι Τούρκοι φρουροί. Αλλά τότε έφτασε στην Πελοπόννησο ο Μαχμούτ Δράμαλης με 30.000 άντρες. Έτσι, οι πολιορκημένοι παρασπόνδησαν και δεν παραδόθηκε η πόλη.

Ο Δράμαλης στρατοπέδευσε στη Γλυκιά και διέλυσε την πολιορκία, στις 12 Ιουλίου. Ο μουχαβούζης (φρούραρχος) του Ναυπλίου Αλή Πασάς κήρυξε άκυρη τη συμφωνία και η ελληνική Επιτροπή παραδόσεως, με επικεφαλής τον επίσκοπο Βρεσθένης θεοδώρητο, φυλακίσθηκε. Ακολούθησε ή «νίλα» του Δράμαλη στα Δερβενάκια και το Αγιονόρι, όπου το στρατηγικό πνεύμα του Κολοκοτρώνη, του

Νικητάρá και των άλλων καπετανέων έδωσε την περίλαμπρη νίκη. Έτσι, μετά απ' αυτή, με περισσότερη ορμή ξανάρχισε η πολιορκία τ' Αναπλιού.

Οι αποκλεισμένοι Οθωμανοί πεινούσαν. Στις 8 του Σεπτέμβρη η Αρμάδα του Μεχμέτ Πασά ηττήθηκε από τον υδροσπετσιώτικο στόλο ανάμεσα στην Ερμιονίδα και την Υδρα. Δεν μπήκε στον Αργολικό κόλπο τουρκικό καράβι να φέρει τροφές στους αποκλεισμένους. Αυτοί απελπίστηκαν. Ετρωγαν ακάθαρτα ζώα και όταν τελείωσαν κι αυτά, πτώματα πεθαμένων. Η ανθρωποφαγία, όπως με ωμότητα μας την περιγράφει ο Φωτάκος, είναι αποκρουστική. Ο Δράμαλης που μαράζωνε στην Κόρινθο, έστειλε με τον έμπιστό του Δελήμπαση, τροφές στ' Ανάπλι. Ο Κολοκοτρώνης φρόντισε για την καλύτερη ενίσχυση της πολιορκίας. Οι πολιορκούμενοι, ολότελα απελπισμένοι, πρότειναν στους Έλληνες να τους αφήσουν ελεύθερους και να πάνε με τις οικογένειές τους στην Κόρινθο. Αλλά η Κυβέρνηση και ο Κολοκοτρώνης δεν δέχτηκαν την πρόταση.

Λίγο αργότερα, οι Τούρκοι τ' Αναπλιού έστειλαν 150 άντρες οπλισμένους στην Κόρινθο. Ηξεραν καλά τα Ελληνικά και ήταν ντυμένοι με φουστανέλλες. Έτσι, πέρασαν τα Στενά των Δερβενακίων που τα φρουρούσαν οι Έλληνες, και ζήτησαν βοήθεια. Στις 28 Νοεμβρίου 7.000 οπλισμένοι Τούρκοι από την Κόρινθο κόμιζαν τροφές για τ' Ανάπλι. Στον Άγιο Σώστη έγινε η φονική συμπλοκή. Εδώ σκοτώθηκε ο Παπαρσένης Κρέστας, που είχε προμαντεύσει ότι «το κεφάλι του θα πέσει, αλλά σπειρί στάρι δεν θα φτάσει στ' Ανάπλι».

Στις 27 του Νοέμβρη οι Τούρκοι του Ναυπλίου ζήτησαν από το Σταϊκόπουλο που διηύθυνε την πολιορκία, να μηνύσει στον Κολοκοτρώνη να κάνουν «τρατάτο». Ο Αρχιστράτηγος παράγγειλε στο Στάϊκο την εξής απάντηση: «Σεις ζητάτε τρατάτο. Η δική μου θέληση είναι να παραδώσετε όλα τα φρούρια και να αφήσετε και το βιο σας και να σας μπαρκάρω στα ελληνικά καράβια και να σας στείλω όπου θέλετε, αφού μας δώσετε το ενέχυρο. Και αν δεν ακούσετε τη θέλησή μου, θα σας πάρουμε με ρεσάλτο και θα σας περάσουμε όλους από το σπαθί».

Οι στρατιωτικοί αρχηγοί τ' Αναπλιού, όταν άκουσαν από το χιλίαρχο Στ. Σταϊκόπουλο τούτη την απάντηση, κάλεσαν αμέσως τον τσιδάραγα και τους άλλους αγάδες του Παλαμηδιού να κατέβουν στην πόλη για ν' αποφασίσουν τι θα κάμουν. Ο φρούραρχος του Ναυπλίου Αλή πασάς και ο προηγούμενος φρούραρχος, τρέμοντας την οργή του Σουλτάνου, προσπαθούσαν να αναβάλουν την παράδοση. Σκέφθηκαν ν' αποσυρθούν στο Παλαμήδι με ανάλογη στρατιωτική δύναμη και ν' αφήσουν τους κατοίκους της πόλης στο έλεος του Θεού και των πολιορκητών. Το σχέδιο τούτο ο Αλή πασάς φοβήθηκε να το εμπιστευθεί στους αγάδες του Ναυπλίου, που δεν θα δέχονταν να διακινδυνεύσουν οι οικογένειές τους. Αποφάσισε να το ανακοινώσει στους φρουρούς του Παλαμηδιού.

Η συνέλευση των τριών φρουράρχων τ' Αναπλιού και των άλλων επιτελών, αν και κράτησε μέχρι το βράδυ της 29ης Νοεμβρίου, δεν κατέληξε σε καμιά απόφαση. Κρίθηκε αναγκαίο να διανυκτερεύσουν οι αγάδες του Παλαμηδιού στην πόλη, για να πάρουν απόφαση το πρωί, γιατί ο λαός είχε εξαγριωθεί εναντίον τους. Οι Τούρκοι του Παλαμηδιού, βλέποντας πως αγάδες του φρουρίου δεν γύρισαν το βράδυ, ανησύχησαν και κατέβηκαν στην πόλη. Αποφάσισαν ν' αφήσουν για τη φρούρησή του 100 άντρες, περίπου. Από αυτούς οι 70 είχαν πιάσει την Μπεζιριάν ντάπια, όπου έκλεισαν, για μεγαλύτερη ασφάλεια, τις οικογένειες των αξιωματικών του φρουρίου. Οι υπόλοιποι μοιράστηκαν 5-10 στις υπόλοιπες ντάπιες. Στην Γιουρούς ντάπια, που ήταν πιο εκτεθειμένη, πήραν θέση 12 άντρες, ανάμεσά τους και δύο Αρβανίτες.

Οι δύο Αρβανίτες που φρουρούσαν τη Γιουρούς ντάπια, όπως παραδίδει ο Μιχ. Λαμπρυνίδης, είχαν βγει κρυφά από το Παλαμήδι και είχαν έρθει σε συνεννόηση με τον αρχηγό της πολιορκίας Στ. Σταϊκόπουλο που στρατοπέδευε στην Αρια και πριν από 15 ημέρες, ζητώντας ν' αφήσουν οι πολιορκητές όλους τους Αρβανίτες ελεύθερους. Βγήκαν και πάλι, λίγο πριν από τα μεσάνυχτα της 29ης Νοεμβρίου του 1822, μαζί με μια γυναίκα, για να μαζέψουν δήθεν χόρτα. Ο Δημήτριος Μοσχονησιώτης που περιπολούσε την ώρα εκείνη στο στρατόπεδο, έπιασε τους δύο Αρβανίτες και τους οδήγησε στον καπετάν Στάϊκο.

Ο Σταϊκόπουλος έμαθε απ' αυτούς ότι στο Παλαμήδι είχαν μείνει λίγοι άντρες και ότι οι αξιωματικοί και οι στρατιώτες είχαν κατέβει στην πόλη και δεν ξαναγύρισαν. Κάλεσε και τους άλλους καπεταναίους και αποφάσισε να εκμεταλλευθεί την ευκαιρία. Ο Δ. Μοσχονησιώτης, σίγουρος ότι οι Αρβανίτες είπαν την αλήθεια, παρακίνησε το Σταϊκόπουλο να πάρει τούτη την απόφαση για το ρεσάλτο. Για να πείσει αυτόν και τους άλλους καπεταναίους ότι οι πληροφοριοδότες είπαν την αλήθεια, δέχθηκε πρώτος αυτός ν' ανεβεί με σκάλα στα τείχη της Γιουρούς ντάπιας και, αν οι στρατιώτες που ήταν κοντά της

ακούσουν πυροβολισμό, να καταλάβουν ότι σκοτώθηκε. Αν ακούσουν μόνο φωνές, να καταλάβουν ότι πιάστηκε, οπότε να φύγουν και να τιμωρήσουν αυστηρά τους δύο Αρβανίτες που τους κρατούσαν στην Αρια. Στην περίπτωση όμως που θα βρει τον προμαχώνα αυτόν αφρούρητο, αμέσως θα τους ειδοποιήσει ν' ανεβούν κι αυτοί στα τείχη.

Ο Σταϊκόπουλος δέχτηκε την πρόταση. Αφού πήρε μαζί του από τα παλικάρια τον αδελφό του Αθανάσιο, το Νικόλαο Μοσχονησιώτη και άλλους 350 γεροδεμένους άντρες, μαζί με τον Γκουμπερνάντι και λίγους άλλους φιλέλληνες, ξεκίνησε αθόρυβα από το στρατόπεδο της Αριας μέσα στη βροχερή νύχτα και βάδισε προς το Παλαμήδι. Στο στρατιωτικό αυτό σώμα ακολουθούσαν ο αγιορείτης μοναχός Παφνούτιος και ο Αργεΐτης βιολιτζής Πορτοκάλης, κουβαλώντας την 5μετρη ξύλινη σκάλα για την ανάβαση.

Ο Σταϊκόπουλος, κατά τις μαρτυρίες του Μιχ. Λαμπруνίδη, εμψυχώνει τα παλικάρια του με τούτα τα λόγια: «Στρατιώτες του Χριστού και της πατρίδας, η ημέρα τ' Αγιαντρέα πρέπει να φωτίσει τους Έλληνες λεύτερους. Αλλά το Ανάπλι, που το μολεύει η πατούσα των αγαρηνών, αντιστέκεται ακόμα και φαίνεται να ξαστοχάει την παλικαριά σας. Οι αγαρηνοί που το κατέχουν, αφού δείξανε τη μπαμπεσιά τους και γράψανε στα τσαρούχια τους τη γραφή του Γέρου που τους έλεγε να παραδοθούνε και να τους έστειλε στη Μικρασία ζωντανούς, ξαναπήρανε την πρώτη τους αυθάδεια. Θα το αντέξετε το λοιπόν, ακόμα, τούτοι οι βάρβαροι να παίζουνε μαζί μας; Το Παλαμήδι φημίζεται, σε τούτη την πλάση, άπαρτο. Ομως, η δόξα που σας σκεπάσει αν το αποχτήσετε, θα φωτίσει Ανατολή και Δύση. (....) Μοραΐτες, ομπρός, ας γιορτάσουμε σήμερα τη γιορτή τ' Αγιαντρέα, που μας προστατεύει, πατώντας το πιο δυνατό κάστρο των οχτρών μας. (....) Οι γενναίοι, που κλείνουνε στα σωθικά τους τη φλόγα της λευτεριάς, ας σαλτάρουνε πρώτοι μαζί μου στο Παλαμήδι». (Μεταγραφή Θεόδωρου Κ. Κωστούρου).

Μετά ο καπετάν Στάϊκος, αφού άφησε ως οπισθοφυλακή τον αδελφό του επικεφαλής 270 αντρών, μαζί με τον Νικ. Μοσχονησιώτη και 80 παλικάρια, προχωρεί προς την Γιουρούς ντάπια. Ησυχία παντού. Φέρνουν την ξύλινη σκάλα και την τοποθετούν στο χαμηλότερο μέρος του τείχους. Και τότε ο Δημ. Μοσχονησιώτης, όπως το είχε υποσχεθεί, κάνει το σημείο του Σταυρού και πηδάει μέσα στην ντάπια. Διέκρινε ένα αμυδρό φως στο βάθος και κάνοντας πάλι το σημείο του Σταυρού, πλησιάζει στο φυλάκιο, βλέπει έναν Τούρκο να τρώει φύλλο φραγκοσουκιάς. Κρατώντας στο ένα του χέρι το ξίφος και στο άλλο το πιστόλι του, κάνει νόημα στον Τούρκο να μην κινηθεί. Ξαφνιασμένος εκείνος, πέφτει στα πόδια του και ζητεί έλεος. Ο Δ. Μοσχονησιώτης του έδεσε τα χέρια και του έκλεισε το στόμα. Μάζεψε όλα τα όπλα που βρήκε στο φυλάκιο και κάλεσε τα παλικάρια που

περίμεναν ανυπόμονα ν' ανέβουν γρήγορα πάνω στο τείχος χωρίς φόβο. Ο καπετάν Σταΐκος με τους 80 στρατιώτες του ανεβαίνει τη σκάλα παίρνοντας μαζί του και έναν Κρανιδιώτη γέροντα χτίστη, το Μανώλη Σκρεπετό, που είχε δουλέψει στο Παλαμήδι και το γνώριζε καλά. Πήδησε μέσα και μετά ακολούθησαν οι 80 στρατιώτες που με λοστάρια άνοιξαν τη σιδερένια πόρτα του προμαχώνα. Απ' αυτήν μπήκαν και οι υπόλοιποι 270 άντρες με τον Αθανάσιο Σταϊκόπουλο. Ο Δημ. Μοσχονησιώτης τοποθέτησε σε λίγο τη σκάλα στη διπλανή Τοβίλ ντάπια. Τα παλικάρια ύστερα ανέβηκαν στην Καρά ντάπια, αλλά το τείχος της ήταν ψηλότερο από τη σκάλα. Αναγκάστηκαν, έτσι, να κρατήσουν ψηλά με τα χέρια τους τη σκάλα, για να μπορέσει ο Δ. Μοσχονησιώτης να φτάσει στο τείχος. Στο ανέβασμα αυτής της ντάπιας, ο αρχιμανδρίτης Διονύσιος Βυζάντιος γλύστρησε και έσπασε το ένα του πόδι.

Με τον ίδιο τρόπο, τα παλικάρια κυρίευσαν και τον προμαχώνα του φρουραρχείου (Τζιδάρ ντάπια). Οι Τούρκοι, βλέποντας πως οι Έλληνες κυρίευσαν το Παλαμήδι, κατέβαιναν τα 999 σκαλιά και έμπαιναν στην πόλη, ξυπνώντας τους εδώ Τούρκους. Βγήκαν όλοι στους δρόμους με τις γυναίκες και τα παιδιά κλαίγοντας. Είχε πια φωτίσει: 30 Νοεμβρίου του 1822.

Οι πορθητές γύρισαν τα πυροβόλα και άρχισαν να κανονιοβολούν την πόλη και το Ιτς-Καλέ. Οι Τούρκοι που ήταν κλεισμένοι στην Μπαζιριάν ντάπια, τη μόνη από τις οκτώ που δεν είχαν κυριεύσει οι πολιορκητές, σκέπτονταν να βάλουν φωτιά στην μπαρουταποθήκη και να την ανατινάξουν. Τούτο πληροφορήθηκε ο καπετάν Σταΐκος από τον υποφρούραρχο Αμπτούλ-αγά που ήταν γνωστός του, μίλησε με τους Τούρκους αυτού του προμαχώνα και τους έπεισε να κατέβουν στην πόλη ανενόχλητοι. Τους έδωσε, μάλιστα, την εντολή να πείσουν και τους άλλους κατοίκους τ' Αναπλιού να παραδοθούν χωρίς όρους.

Ο πορθητής Στ. Σταϊκόπουλος, μόλις έγινε κύριος του Παλαμηδιού, έστειλε καβαλάρηδες ταχυδρόμους στην Κυβέρνηση που ήταν στην Ερμιόνη και στον Αρχηγό Θ. Κολοκοτρώνη που βρισκόταν στα Δερβενάκια, να αναγγείλουν τα νέα. Ο Γέρος άκουσε στα Δερβενάκια τους πυροβολισμούς από το Παλαμήδι και έτρεχε στ' Ανάπλι. Στο δρόμο συνάντησε τον ταχυδρόμο και πληροφορήθηκε την άλωση του Παλαμηδιού. Εφτασε στο Παλαμήδι νωρίς το πρωί. Διέταξε να πυροβολήσουν την πόλη, για ν' αναγκάσει τη φρουρά να παραδοθεί γρήγορα. Αφού τα παλικάρια έρριξαν πενήντα μπάλες, έστειλε με τον υπασπιστή του τούτο το γράμμα προς τους Τούρκους του Ναυπλίου: «Σας προσφέρομεν το χαιρετισμόν μας. Ιδού ο Θεός του Παντός μας έδωσε το Παλαμήδιον υπό την κυριαρχίαν μας και σας προσκαλούμεν εις τρεις ώρας να μας παραδώσετε το φρούριον και τον «Ιτς-Καλέν». Τουναντίον θέλετε γίνει ανάλωμα του πυρός και των κανονιών και δεν το

επιθυμούμεν. 1822 Νοεμβρίου 30, ώρας της ημέρας. Θ. Κολοκοτρώνης και λοιποί».

Πολλοί από τους κατοίκους του Ναυπλίου τρόμαξαν από τις μπάλες των κανονιών που έπεφταν στο Παλαμήδι πάνω στα σπίτια τους και έτρεξαν στο σπίτι, όπου ήταν φυλακισμένοι οι Έλληνες της Επιτροπής παραδόσεως της πόλης, λέγοντας στον πρόεδρο, επίσκοπο Βρεσθένης Θεοδώρητο: «Αγιε Δέσποτα, από το Θεό και στα χέρια σου». Ο φρούραρχος Αλή πασάς εκάλεσε την Επιτροπή και δείχνοντας το γράμμα στο μέλος αυτής Βασίλη Χριστακόπουλο, του ζήτησε να συνομιλήσει με τον Αρχιστράτηγο και να συνεννοηθούν για την παράδοση. Αλλιώς, θα βάλουν φωτιά στον τσεπχανέ (μπαρουταποθήκη) μαζί με τους ανθρώπους της Επιτροπής και θα πυρποληθούν όλοι. Ο Β. Χριστακόπουλος και οι άλλοι της Επιτροπής έγραψαν στον Κολοκοτρώνη να σταματήσει τους κανονιοβολισμούς και να έρθει σε συνεννόηση με τους Τούρκους τ' Αναπλιού.

Οι πορθητές του Παλαμηδιού και ιδιαίτερα όσοι κατάγονταν από τα περίχωρα του Ναυπλίου, γνώριζαν πως υπήρχε κοντά στο φρουραρχείο, από την εποχή των Βενετσιάνων, εκκλησιά του Αγίου Ανδρέα που γιόρταζε την ημέρα εκείνη. Με τη βοήθεια του γέρου Μανώλη Σκρεπετού, την ανακάλυψαν. Ήταν κρυμμένη πίσω από ένα σωρό πέτρινες μπάλες. Ενθουσιασμένοι, καθάρισαν τον ιερό αυτό χώρο και το μεσημέρι της γιορτής τ' Αγιαντρέα ετέλεσαν κατανυκτική δοξολογία.

Ο αυτόπτης μάρτυρας της αλώσεως, φιλέλληνας φον Μάντελσλο συμφωνεί, σε γενικές γραμμές, με την αφήγηση αυτή του Μιχ. Λαμπруνίδη και, όπως παρατηρεί η κ. Ρεγγίνα QUACK-Μανουσάκη, ο Γερμανός αυτός, ατενίζοντας από το υψηλότερο σημείο του Παλαμηδιού την Αργολίδα, το πέλαγος, τα νησιά και τα βουνά, αναφωνεί: «Ένας τέτοιος υπέροχος τόπος δεν υπάρχει πουθενά αλλού στην Ευρώπη, και εκείνος που θα τον είχε δει και θα 'χε ζήσει μια τέτοια μοναδική στιγμή, δεν θα σκεπτόταν πλέον τις κακουχίες και τις ατυχίες, αλλά θα αισθανόταν μεγάλην ανταμοιβήν για όλες τις ταλαιπωρίες που πέρασε» (Πρακτικά Α' Διεθν. Συνεδρίου Πελοποννησιακών Σπουδών, τόμος τρίτος, σ. 138).

Οι Τούρκοι πασάδες, με τη μεσολάβηση της Επιτροπής, έστειλαν στον Κολοκοτρώνη επιτετραμένους της πόλης, για να συζητήσουν τους όρους της παράδοσης. Ο Αρχιστράτηγος τους υποδέχτηκε με ευγένεια και τους είπε λακωνικώτατα ότι τους χαρίζει τη ζωή, να παραδώσουν τα φρούρια και να μπαρκαρισθούν στα «Πέντε Αδέλφια» με δύο αλλαξιές ρούχα». Στις 3 Δεκεμβρίου οι επίσημοι Τούρκοι του Ναυπλίου υπέγραψαν τη συνθήκη εκτός από τον φρούραρχο Αλή πασά και τον πρώην φρούραρχο Σελήμ πασά, που φοβούνταν την οργή του Σουλτάνου. Την έστειλαν αμέσως στον Κολοκοτρώνη στο Παλαμήδι.

Η συνθήκη περιελάμβανε 11 όρους με τις γνωστές προτάσεις του Γέρου, ο οποίος

διέγραψε τον όρο που περιελάμβανε την απαίτηση των Τούρκων να μπαρκάρουν με τα όπλα τους. Ο Κολοκοτρώνης διέταξε τους γιατρούς Αγαμ. Αυγερινό και Ιωσήφ Δούκα και τον υπασπιστή του Φωτάκο Χρυσανθόπουλο να κατεβούν στην πόλη για να πάρουν τα κλειδιά των φρουρίων. Αυτοί κατέβηκαν κάτω και πήγαν στο σπίτι του φρούραρχου Αλή πασά. Εκείνος παρέδωσε συγκινημένος τα κλειδιά λέγοντας: «Πάρτε τα κλειδιά και δώστε τα του Αρχηγού σας και πέστε του να λυπηθεί του Θεού τα πλάσματα». Οι απεσταλμένοι πήραν τα κλειδιά, ανέβηκαν στο Παλαμήδι και τα έδωσαν στον Κολοκοτρώνη. Εκείνος έσκυψε και τα φίλησε με δάκρυα. Τελικά οι Τούρκοι, γύρω στους 3.250, μετά από 22 ημέρες καθυστέρηση, επιβιβάστηκαν σε ελληνικά καράβια και μεταφέρθηκαν στη Μ. Ασία. Τα ναύλα, γύρω στα 110.000 γρόσια, τα πλήρωσε η Επιτροπή στους πλοιοκτήτες σε ασημένια σκεύη από τα λάφυρα της πόλης. Χιλιάδες χριστιανοί συνέρρεαν από τα καμποχώρια κάτω απ' τα κάστρα τραγουδώντας αναπλιώτικα τραγούδια. Τα διασώζει η β' γραφή του Μιχ. Λαμπρυνίδη. Παραθέτω ένα δημοτικό: «Στις τριάντα Νοεμβρίου/του Ανδρέα του Αγίου/ χριστιανοί τι καρτερείτε/ στο Ανάπλι να εμπήτε;/ Στάϊκος με παλικάρια/ μπήκανε σαν τα λιοντάρια./ Σήμερα το Παλαμήδι/ στους Ρωμιούς 'γινε παιχνίδι,/ του Παλαμηδιού το κάστρο/ πάρθηκεν με ρεσάλτο».

Στο μεταξύ ο Κολοκοτρώνης διέταξε: «Όλα τα κινητά σκεύη και έπιπλα και τα πολύτιμα αντικείμενα των Οθωμανών να τοποθετηθούν στο μεγάλο τζαμί και να φυλάγονται με ασφάλεια. Αρχιφύλακα έβαλε τον έμπιστο αρχιγραμματέα του Μιχ. Οικονόμου, που χώρισε όσα κινητά αντικείμενα σώθηκαν από τη βουλιμία των πλιατσικολόγων, σε 1000 ίσες μερίδες. Από αυτές τις 100 τις άφησαν «για το Έθνος», οι υπόλοιπες μοιράστηκαν στους πολιορκητές.

Αυτό είναι το συναξάρι τ' Αναπλιού, που έγινε σε λίγο η έδρα του Αγώνα και ενθάρρυνε τους ξεσηκωμένους για την τελική κατάκτηση της Λευτεριάς τους.

Η μεγάλη του ώρα ήταν το Παλαμήδι. Την επομένη της αλώσεως μετά από πρόταση του Εκτελεστικού, η Προσωρινή Διοίκησης της Ελλάδος, που είχε έδρα την Ερμιόνη, τον αναγόρευσε στρατηγό, γιατί «ο χιλίαρχος Στάϊκος Σταϊκόπουλος εξ εφόδου χθες εκυρίευσε το τρομερό Παλαμίδι. Την αρετήν του ανδρός αγέραστον να αφήση η Διοίκησης δεν φαίνεται εύλογον. Το Εκτελεστικόν σώμα κρίνει εύλογον εις τον βαθμόν της στρατηγίας να προβιβαστή ο τροπαιούχος Στάϊκος Σταϊκόπουλος, και καθυποβάλλεται τούτο εις του Βουλευτικού την επίκρισιν». (ο.π. σελ. 23). Την ίδια ημέρα, «εγκρίνει και το Βουλευτικόν αξιώτατον τοιούτου βαθμού περί τε των άλλων εκδουλεύσεών του προς την πατρίδα, και τροπαίων κατά των εχθρών, και περί της δι' εφόδου καταπορθήσεως του δυσπορθήτου Παλαμιδιού» (ο.π.).

Έτσι, ο Στ. Σταϊκόπουλος ονομάστηκε στρατηγός, σε ηλικία 24 ετών, και με το

βαθμό αυτό συνέχισε τον Αγώνα. Αλλά λόγω του ευερέθιστου χαρακτήρα του, δεν έγινε αργότερα φρούραρχος του Παλαμηδίου ούτε του Ιτς-Καλέ, όπως επιθυμούσε, και είχε μόνιμο οικονομικό πρόβλημα. Αλλά και πρόβλημα κοινωνικής προσαρμογής. Κατά τον μετέπειτα εμφύλιο σπαραγμό, υπέφερε τα δεινά μεταξύ των αντιμαχομένων παρατάξεων. Όπως σημειώνει ο Γ. Χώρας, δύο ήταν τα μόνιμα αιτήματά του: Το χρηματικό και το στεγαστικό. Τον βρίσκουμε αργότερα ως «ενοικιαστή των εθνικών προσόδων» σε διάφορες περιοχές της Πελοποννήσου. Το 1825, χωρίς μισθό και χωρίς σπίτι, «ξεσήκωσε τ' Ανάπλι». Ετσι, έμεινε μόνον με τις δάφνες του και τον τίτλο του στρατηγού, χωρίς σχεδόν κανένα υλικό αντίκρουσμα. Ο ψυχικός του βρασμός είναι προφανής και εξεκενώθη, γράφει ο πιο πάνω ιστορικός και παραθέτει σχετική πρόταση του Βουλευτικού προς το Εκτελεστικό: «Ο καπετάν Σταϊκός Σταϊκόπουλος εσήκωσε την ησυχία όλων των κατοίκων του Ναυπλίου, έδειρε πολίτας, εβίασε την φυλακήν της Αστυνομίας, εκτύπησε τον βουλευτήν κύριον Ιωάννη Πάγκαλον μέσα εις την οικίαν του περί τας 6 ώρας της νυκτός και τέλος κάνει έργα μαινομένου. Οθεν, δια να μην ταραττεται η κοινή ησυχία και μάλιστα υπ' όψιν της Διοικήσεως, το Βουλευτικόν κρίνει εύλογον να συλληφθή χωρίς αναβολής καιρού και να ριφθή εις το καστέλλον (Μπούρτζι). Οθεν το Σ. εκτελεστικόν ας δώση τας αναλόγους διαταγάς». (Γεωργ. Αθ. Χώρα, οπ.π. σ. 349-350).

Μετά την επιδρομή του Ιμπραήμ στην Αργολίδα (καλοκαίρι του 1825), ο Σταϊκόπουλος ζήτησε από την Κυβέρνηση όπλα και χρήματα, για να εκστρατεύσει εναντίον του. Δεν πολέμησε στους Μύλους αλλά στα «Κατζιωτέϊκα αμπέλια, όπου εφόνευσε πλείστους Αραβας και συνέλαβε 30 εξ αυτών αιχμαλώτους, τους οποίους απέστειλε εις Ναύπλιον» (Μαίρη Ν. Βέη, οπ. π. σ. 47).

Κατά την περίοδο του Κυβερνήτη Καποδίστρια, ο Στ. Σταϊκόπουλος ήταν μεταξύ των δυσσαρεστημένων ατάκτων στρατιωτικών και «εφώναζε» εναντίον του. Σκληρότερη ήταν η τύχη των ατάκτων βαθμοφόρων επί Αντιβασιλείας του Οθωνα. Τότε ο Στ. Σταϊκόπουλος αναγνωρίσθηκε με το βαθμό του αντισυνταγματάρχη της Εθνοφυλακής, χωρίς να του χορηγηθεί το επίσημο δίπλωμα, γιατί περιέπεσε σε δυσμένεια λόγω της αλλοπρόσαλλης συμπεριφοράς του. Το σώμα της Εθνοφυλακής καταργήθηκε το 1835, έτος του θανάτου του ήρωα, χωρίς να έχει εισπράξει τις αποδοχές του βαθμού του, όπως ζητούσε αυτός και μετέπειτα η θυγατέρα του Ζαχαρούλα και αργότερα τα εγγόνια του.

Ο Στ. Σταϊκόπουλος, διαμένοντας στο Αργος ή στην Πρόνοια Ναυπλίου, ασκούσε δριμεία κριτική κατά των κρατούμενων και είχε γίνει πολύ προκλητικός στους Βαυαρούς του Οθωνα. Δεν μπορούσε να κατανοήσει γιατί οι ελευθερωτές της Πατρίδας έχασαν τώρα την πολιτική εξουσία. Επί κυβερνήσεως του Ιω.

Καποδίστρια οι ιθύνοντες του έδειχναν επιείκεια λόγω της αρρώστιας του. Αλλά η κυβέρνηση επί Αντιβασιλείας, τον έκλεισε στη φυλακή του Λεονάρδου. Έτσι, όπως γράφει χαρακτηριστικά ο Γ. Χώρας, «από την πιο ψηλή κορυφή του Παλαμηδίου έπεσε στο χαμόγειο της φυλακής του Ναυπλίου». Τότε από έλλειψη νοσοκομείων για τους «φρενοβλαβείς», οι πάσχοντες ασφαλιζονταν στις φυλακές.

Έτσι, ο ηρωϊκός και τραγικός Στ. Σταϊκόπουλος πέθανε κυριολεκτικά «στην ψάθα» της φυλακής σε ηλικία 37 ετών (21 Φεβρουαρίου 1835). Ο άδοξος αυτός θάνατος προκάλεσε μεγάλη συγκίνηση στην Αργολίδα. Συγγενείς και φίλοι του περιέφεραν δίσκο για την κηδεία του, που έγινε μεγαλοπρεπής με δαπάνη του κοινού. Επικήδειο εκφώνησε στον «Άγιο Γεώργιο Ναυπλίου ο διάκονος Ευγένιος Διογενίδης και ο νεκρός του ετάφη στον περίβολο του ναού των Αγίων Πάντων, στην Πρόνοια. Η πόλη τον τίμησε με μία κεντρική οδό στο όνομα του. Το 1966 με δαπάνες της δισεγγονής του Ζαχαρούλας, συζύγου του Ευαγγέλου Μάρκου Παπαμάρκου, του έστησε ανδριάντα που φιλοτέχνησε ο γλύπτης Νικόλας, στην πλατεία Σταϊκοπούλου, όπου κάθε χρόνο, την τελευταία Κυριακή του Νοεμβρίου γίνονται πανηγυρικές εκδηλώσεις προς τιμήν του. Στο βάθρο του μνημείου ο ποιητής Θεόδωρος Κ. Κωστούρος έγραψε τούτους τους στοίχους:

Αγέραςτος κι αθάνατος, πάντα κοντά μας μένεις
του Εικοσιένα σταυραητέ, της λευτεριάς πουλί.
Ω Πορθητή του πιο τρανού κάστρου της οικουμένης
που δέχτηκες στο μέτωπο της Δόξας το φιλί.

Με τέτοιες θυσίες, με τέτοιους αγώνες κέρδισαν οι πρόγονοί μας τη Λευτεριά, που την απολαμβάνουμε εμείς σήμερα ως αυτονόητο δικαίωμα και αγαθό. Η ακαταμάχητη ελληνοορθόδοξη πίστη μας βοήθησε, στα 400 χρόνια της πικρής σκλαβιάς, να διατηρήσουμε την εθνική μας ταυτότητα. Σήμερα, στη νέα εποχή της παγκοσμιοποίησης, κινδυνεύουμε να την χάσουμε από τη μίμηση ξένων προτύπων και ιδεών. Ομως η αναζήτηση της γνήσιας ελληνικής Παράδοσης θα μας βοηθήσει να ξεχωρίσουμε τα βιώσιμα πιστεύματά μας και ν' απορρίψουμε τον μαϊμουδισμό ξενόφερτων συρμών. Οι γνήσιοι απόγονοι του Σταϊκούλη, του «παράφρονα» ήρωά μας, αντιλαμβάνονται την παρακαταθήκη που εκείνος μας κληροδότησε.

Πηγή: Ευάγγελος Μπουγιώτης